

Od redakcji

Badania przekładoznawcze i te dotyczące komunikacji międzykulturowej skupiają się zwykle na tym, co dzieli kulturę wyjściową i kulturę docelową. Przekład ma służyć oswajaniu obcości, a tłumacz przyjmuje na siebie rolę mediatora pomiędzy kulturami. Czy w przypadku kultur bliskich jest to tak samo potrzebne? Czy przekład w obrębie jednego obszaru kulturowego ma swoją specyfikę?

Należy się przede wszystkim zastanowić, w jakim stopniu kultury obszaru o wspólnych korzeniach językowych lub pewnej wspólnotcie doświadczeń historycznych są rzeczywiście sobie bliskie. Przy założeniu, że kultura bliska to taka, która na obszarze docelowym jest dobrze znana, ceniona i cieszy się zainteresowaniem, kultury słowiańskiego obszaru językowego paradoksalnie wydają się bardzo odległe. Są dziś wśród polskich odbiorców słabo znane, stosunkowo mało obecne na rynku wydawniczym i w mediach. Jednocześnie podobieństwa istniejące pomiędzy poszczególnymi językami słowiańskimi dają – często złudne – przekonanie o homogeniczności kultur słowiańskich i braku poważniejszych problemów komunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi narodami, często prowadząc do błędnych interpretacji i stanowiąc pożywkę dla stereotypów. Jaka jest wobec tego rola i specyfika przekładu w kulturze bliskiej? Jak funkcjonują tłumaczone teksty w kulturach bliskich sobie? Czy działalność przekładowa eksponuje różnice między kulturami, czy raczej pomaga je zacierać?

Publikując numer, który oddajemy w Państwa ręce, poświęcony przekładom z języków słowiańskich, liczymy na zapoczątkowanie dyskusji na temat bliskości kulturowej w przekładzie. Tom otwiera tekst Magdaleny

Ochniak o trudnościach z tłumaczeniem cyrylicy, gdy litera ulega frazeologizacji. Jak w takim przypadku dostosować tekst oryginału do kultury docelowej, posługującej się alfabetem łacińskim? Anna Bednarczyk omawia różnorodne komponenty kształtujące kozacką przestrzeń kulturową w powieści Mikołaja Gogola *Taras Bulba* i jej polskim przekładzie. Dwa kolejne teksty dotyczą bezpośrednio inności i obcości w przekładzie. Artykuł Kingi Rozwadowskiej prezentuje strategie manipulacyjne zastosowane przez tłumaczy jednego z opowiadań Leonida Andrejewa, a mające na celu wyeliminowanie Inności kulturowej, estetycznej i genderowej. Paulina Boguta skupia się na twórczości rosyjskiego pisarza Borysa Akunina i na obecności w przekładzie kultury obcej zarówno dla użytkowników języka oryginału, jak i języka docelowego. Artykuł Katarzyny Kotyńskiej dotyczy strategii i rezultatów pracy tłumacza dotyczących zachowania ukraińskich realiów obecnych w utworach Jurija Andruchowycza składających się na tomik *Piosenki dla martwego koguta*. Numer zamyka tekst Lubomira Hampla poświęcony ekwiwalencji realiów biblijnych w polskich i czeskich przekładach.

Zapraszamy do lektury i dyskusji na łamach kolejnych numerów pisma.